

קונטרס

הכל טוב

יגלה לאדם עצות נפלאות, איך לחזק את עצמו בכל מה שעובר עליו, וירגיל את עצמו להסתכל על כל הטוב שעושה עמו הקדוש-ברוך-הוא, וימשך עצמו תמיד רק אליו יתברך, ואז יראה, שכל מה שעובר עליו, הכל טוב, ויש בזה פונה עמקה ממנו יתברך.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון,

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו.

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו,

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי חכמינו

הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא ש"ש נ"י אָמַר, שְׁצַרְיָךְ כָּל בַּר
יִשְׂרָאֵל לְהַרְגִיל עֲצָמוֹ לֹאמַר עַל כָּל
פָּרֶט וּפְרֶט בַּחַיִּים, שֶׁהַכֹּל טוֹב, וְכֹל
מֵה שְׁקוּרָה עֲמוֹ דְּבַר גְּדוֹל וְדְבַר קָטָן
יֹאמַר: הַכֹּל טוֹב, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ
עַל עֲצָמוֹ אֹר זִיו וְחַיּוֹת וְדַבְּקוֹת
הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקח)

קוֹנְטֵרַס

הַפֶּל טוֹב

א.

צָרִיךְ שְׂתַדַּע, אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי חַיֵּי הָאָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם רַק מְעַבְרִי, וְאֵין אָדָם שִׁישָׂאָר כָּאֵן,
וְהַהֲכָרַח לְעוֹב אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה מִקֶּדֶם אוֹ אַחֲר־כֵּן,
וְעַל-כֵּן כְּשֶׁתִּתְּפַרְרֶנָּה לָךְ יְדִיעוֹת אֱלֹהִים, אֲזִי תִפְתַּח דַּעְתְּךָ,
כִּי עַל מַה וְלָמָּה לָךְ לִסְבֹּל כָּל-כֵּן בְּחַנּוּם, עַל לֹא דְבָר,
הֲלֹא סוּף כָּל סוּף תִּצָּא מִכָּאֵן, כִּי הַהֲכָרַח לְזוּז מִכָּאֵן, כִּי
יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבָעִים שָׁנָה וְגו' (תְּהִלִּים ז); וְעַל-כֵּן
רְאֵה לְחַפֵּשׂ רַק אֶת הַטוֹב, וְהִרְגַּל עֲצֻמָּךְ לֹמֵר עַל כָּל
דְּבָר הַפֶּל טוֹב, כְּעֵין שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּרָכוֹת
ס:): כָּל מָאן דְּעָבִיד רַחֲמָנָא, לְטַב עָבִיד, כָּל מַה
שְׂעוֹשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְטוֹבָה הוּא עוֹשֶׂה: כִּי אִם

תסתכל היטב על כל מה שעובר עליך, תבוא אל
 ההכרה הזו, אשר אין שום רעה יוצאת מלמעלה, ואף
 שאתה סובל לעת עתה משברים וגלים, צרות ויסורים
 מרורים, עם כל זאת עליך להרגיל עצמך לומר —
 הכל טוב, וכודאי פונתו יתברך להיטיב לך באחריתך,
 וכודאי תנקה מנשמתך כל מיני חלדה, שנדבקו בה
 מרבוי עוונותיך, וכזה שלא תקרא תגר נגדו יתברך,
 מפל מה שעובר עליך ברוחניות ובגשמיות, רק על
 הכל תהיה רגיל לומר — גם זו לטובה והכל טוב, אז
 בזה בעצמו תזכה שיתכפר לך הכל, ויאיר עליך אור
 השגחתו יתברך הפרטי פרטית, ויאיר עליך מלך
 הכבוד בנעם ובזיו שלא תארת ושערת בחייה, ובלבד,
 אהובי, אחי היקר, שתמסר את עצמך לגמרי אליו
 יתברך, ותדע שאין בלעדיו יתברך כלל, ועל-כן הכל
 טוב — כל מה שעובר עליך, ואז בידיעות אלו תזכה
 לעבר את ימי חייה בזה העולם בטוב ובנעימים, ותקח
 את כל החיים בנקל בידיה, ותצחק מפל מה שעובר
 עליך, כי תדע, אשר בודאי הכל טוב, ואף שלעת עתה
 אינך מבין הכל — איך ומה ולמה, עם כל זאת
 כשתזכה לדבק עצמך בו יתברך בדבקות אמת, אז
 דיקא יתגלה לך, אשר באמת הכל טוב, ואין לך מה

להתפחד בזה העולם כלל, ותעבר את ימי חייתך
ושנותיך בטוב ובנעימים; אשרי לך!

ב.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר בזה העולם
עוברים על כל אחד משברים וגלים, ואין אחד שיהיה
נקי מזה, ואי אפשר להנצל מזה, ואי אפשר לעבר את
העולם בטוב ובנעימים, כי אם כששתדל להסיח דעת
מכל מה שעובר עליו, וישתדל למצא את הטוב
שאצלו, ואף שבין כך ובין כך הולך לו לא טוב,
ישתדל לומר — הכל טוב, ויעשה עצמו כאלו באמת
טוב לו, ויראה לכל אחד פנים שוחקות ושמחות, וזה
באמת יביא לו את הטוב, כי מי שעושה עצמו תמיד
כאלו טוב לו, אזי זוכה, שבאמת הכל טוב לו, וטבע
האדם הוא בדיוק ההפוך, אפלו שטוב לו, הוא תמיד
מושך את עצמו אל הרע, ותמיד מתאנח ובוכה על רע
מעלליו ועל מזלו הירוד והנפול, והוא שבור בעצמו
כחרס הנשבר, וזה מכניס בו מתחים יותר קשים ויותר
מרים, עד שרוב אנשי העולם הולכים שבורים ורצוצים,
וכל אחד בוכה ומתאנח על רע מזלו, עד שיש בני

אדם, שכל־כף נכנסו בכר בדבר זה, עד שקשה לחזקם ולנחמם, כי אין הדבורים נכנסים אצלם כלל, מרב הרגלם להתאנח ולבכות; על־כן ראה, אהובי, אחי, להרגיל עצמך בדיוק ההפוך, ותהיה רגיל לומר — כל מאן דעביד רחמנא, לטב עביד (פרכות ס:), כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטוב הוא עושה, כי הכל טוב, וגם זו לטובה, ותחייך ותשחק לכל אחד ואחד, ותעשה לעצמך פנים שוחקות ושמחות, ואז תראה איך שבמשך הזמן, באמת יהיה לך הכל טוב, כי הכל תלוי כפי ההרגל והטבע, שהאדם מרגיל את עצמו, וכן מטביע את זה בו, כמו־כן יהיה, ועל־כן תעשה עצמך כאלו טוב לך, ואף שעדין מר ומרור לך, תאמר תמיד הכל טוב, ואז תראה נפלאות, איך שבאמת הכל יתהפך לך לטוב, ויהיה לך תמיד טוב.

ג.

אהובי, אחי היקר! זכר איך שימי חיינו הכול, ועוברים הימים והלילות, הנה יום והנה לילה, הנה שבוע, הנה חודש והנה שנה, ולך עובר הכל במרירות ובעצבות, בדכאון ובעצבון, ושום דבר אין בידיך, כי

מרב עֲצָבוֹת וּמְרִירוֹת שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ, כְּבָר נִמְאָסִים לְךָ
 הַחַיִּים; וּבִאֲמַת אַתָּה בְּעֲצָמְךָ חָיָב בְּדַבָּר, כִּי אִם הָיִיתָ
 עוֹבֵד עַל נִקְדַּת הַשְּׂמֻחָה וְהַתְקוּהָ, וְהָיִיתָ תָּמִיד מְשִׁתַּדֵּל
 לְהַסְתַּכֵּל עַל הַצַּד הַבְּהִיר שֶׁבַח־חַיִּים, וְהָיִיתָ מְרַגֵּיל עֲצָמְךָ
 לֹדֹמֵר עַל כָּל דָּבָר — הַכֹּל טוֹב, אֲזוּ בִּאֲמַת הָיָה לְךָ טוֹב,
 וְהָיִיתָ מְמַלֵּא כָּל יוֹם בְּטוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי, כִּי כָּל מֵה
 שְׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם הַיָּמִים וְהַלֵּילוֹת, הַשְּׂבוּעוֹת, הַחֻדְשִׁים
 וְהַשָּׁנִים בְּהֶבֶל וָרִיק, הוּא רַק מִחֲמַת רֹב הָעֲצָבוֹת
 וְהַמְרִירוֹת שְׂתוֹקְפִים אוֹתוֹ, עַד שֵׁשׁ בְּנֵי אָדָם, שְׁכַל-כֶּף
 נָפְלוּ בְּמְרִירוֹת וְעֲצָבוֹת, עַד שֶׁהִתְיַאֲשׁוּ לְגַמְרֵי מַחִייהֶם,
 וְנִדְמָה לָהֶם, כְּאֵלוּ אֵף פַּעַם לֹא יִשְׁתַּנֶּה לָּהֶם מִזֶּלֶם,
 וּכְאֵלוּ אֵף פַּעַם כְּבָר לֹא יִהְיֶה לָּהֶם טוֹב, וּבִאֲמַת זֶה רַק
 דְּמִיּוֹן גָּדוֹל מִצַּד הַיֵּצֵר, הַרוֹצֵה לְמַרַר אֶת חַיֵּי הָאָדָם
 בְּאִפְּן שִׁיתְרַשֵּׁל מִתּוֹרָה וּמִקִּיּוֹם הַמְצוּוֹת, אֲשֶׁר זֶה כָּל
 הָאָדָם, וְלִכֵּן הָעֲצָה הַיְעוּצָה לְךָ הִיא רַק לֹדֹמֵר תָּמִיד —
 הַכֹּל טוֹב, וַיַּעֲשֵׂה עֲצָמוֹ כְּאֵלוּ הוּא שְׂמַח, וַיַּחֲיֵךְ תָּמִיד,
 וַיִּרְגֵּיל עֲצָמוֹ לְקַפֵּץ וּלְרַקֵּד, אֲפֹלוּ בֵּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ, וַיִּנְגֵן
 לְעֲצָמוֹ אִיזָה נִגּוּן שֶׁל שְׂמֻחָה, וְאֲזוּ תִרְאֶה אִיךָ שִׁיתְּפַכּוּ
 לְךָ בִּאֲמַת כָּל הַצָּרוֹת וְהַמְרִירוֹת, הַצַּעַר וְעִגְמַת הַנִּפְשׁ
 אֶל טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחִי, וַיִּהְיֶה לְךָ בִּאֲמַת הַכֹּל טוֹב,
 וְתַחֲיֶה חַיִּים אֲמַתִּים, חַיִּים בְּרוּכִים, חַיִּים שְׂמֻחִים.

ד.

צָרִיף שְׁתַּדַּע אֶהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, כִּי טַבַּע כָּל אָדָם
הוּא לְהַמְשִׁיךְ אֶל הָעֲצָבוּת וְהַדְּכָאוֹן, וְאֶפְלוּ שְׂאִינוּ יוֹדַע
עַל מָה וְלָמָּה, וּמָה קָרָה לוֹ, עִם כָּל זֹאת זֶה טַבַּע כָּל
אָדָם — שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֵר עֲצָבוּת, מְרִירוֹת וְדְכָאוֹן, וְכָל זֶה
כִּי יִסּוּדוֹ מֵעֶפֶר, וְטַבַּע הָעֶפֶר הוּא גַם וְחוּמְרוֹ עָב,
וּבְשִׁבִיל זֶה נִמְשָׁךְ הָאָדָם אֶל הָעֲצָבוֹן וְהַמְרִירוֹת,
וְחוֹשֵׁב שֶׁהַכֹּל מֵר וְרֹעַ לוֹ, וְאֵף שֵׁישׁ לוֹ הַכֹּל — פְּרִנְסָה
וּבָנִים, עֶשֶׂר וְכַבּוֹד, עִם כָּל זֹאת נִמְשָׁךְ אַחֵר הָעֲצָבוּת
וְהַמְרִירוֹת, וְהוּא בְּעֲצָמוֹ אִינוּ יוֹדַע לָמָּה, עַד שֶׁרַב בְּנֵי
אָדָם אֵינָם נִהְנִים כָּלֵל מֵהַחַיִּים, כִּי תָמִיד נִמְשָׁכִים אֶל
הַמְרִירוֹת, וּמִסְתַּכְּלִים עַל הַחַיִּים בְּעֵינַיִם שְׁחוּרוֹת, עַד
שֶׁבְּאִמַּת נַעֲשִׂים לָהֶם הַחַיִּים מָרִים וּמְרוּרִים, וְקִשָּׁה לָהֶם
לְהַחֲזִיק מֵעֵמֶד; עַל-כֵּן עָקַר הָעֲצָה, לְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת
כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם, לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְלוֹמַר
לַעֲצָמוֹ, שֶׁבְּאִמַּת הַכֹּל טוֹב, וַיִּרְגֵּיל עֲצָמוֹ לִילֵךְ בְּפָנִים
שׁוֹחֲקוֹת וּשְׂמֵחוֹת, וַיִּשִׁיר לַעֲצָמוֹ אִיזָה נִגּוֹן שֶׁל שִׂמְחָה,
וְזֶה בְּאִמַּת יְהַפֵּךְ לוֹ אֶת מִצְבַּ רֹחוֹ הָרַע, וַיִּרְאֶה אֲשֶׁר
בְּאִמַּת הַכֹּל טוֹב, וְלֹא חָסַר לוֹ שׁוֹם דָּבָר, וּמָה שֶׁמָּרַר
כָּל-כֶּף אֶת חַיָּיו, זֶה רַק מִצַּד טַבַּע הָעֶפֶר, שֶׁנִּטְבַּע בּוֹ,

שמשכו להיות במרירות ובעצבות; ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, לגרש ממך את המרירות, הדכאון והעצבון, על-ידי שתהיה רגיל לומר — הכל טוב, ואז באמת יהיה לך טוב, ותהיה הכי מאשר בחייה, ותזכה לחזות בנעם הנו"ה, ולבקר בהיכלו, פי עז וחדוה במקומו, וטוב הנו"ה לכל, ורחמיו על כל מעשיו; ועל-כן בזה שתהיה רגיל לומר תמיד הכל טוב, אז באמת יהיה לך טוב כל הימים, ותזכה שתשרה עליך השכינה, כי אין השכינה שורה, אלא על לב שמח, ובמקום שיש שמחה, שם יש השראת השכינה; אשרי לו!

ה.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי עקר הנצחון בזה העולם הוא רק, כשזוכה להפוך את כל המרירות והעצבות שלו אל תקף השמחה, ושוחק מהכל, כי להפוך — עקר הכשלות בחיים הוא רק העצבות והמרירות, שממרר את חיינו על לא דבר, ונופל בכל פעם בעצבות ובדכאון פנימי, עד שיש כאלו, שנפלו כבר כל-כך בעצבות ובמרירות, עד שזה נעשה אצלם

טבע שני — להסתכל תמיד על הצד הרע והחשוף, ונדמה להם, שתמיד יהיו להם החיים רעים ומרים, ותמיד הם מתאנחים על רע מזלם ועל חשך גורלם, וממררים לעצמם את חייהם, ומה גם, שבני אדם אינם אוהבים לשמע תמיד אנחות ומרירות, ועל-כן הם מתרחקים מהם, כי על כל אחד עובר בחיים מה שעובר, ועל-כן שום בריה אינה מעניינת לשמע את המרירות והדאגות של זלטה, ומאחר שמתרחקים ממנו, אזי נופל יותר בעצבות, במרירות ובדכאון, ואומר לעצמו "הלא אתה רואה את רע מזלי, עד שכלם מתרחקים ממני", וכל זה בא לו רק על-ידי שהרגיל עצמו להתאנח תמיד, ולהסתכל על הצד הרע שבו, אבל אם ירגיל עצמו לומר תמיד — הכל טוב, ויאמר לכלם אשר הכל טוב, ואין מה לדאג וימינו כצל עובר, הנה אנחנו כאן, והנה אנחנו שם, ועל-כן על מה ולמה לדאג ולהצטער על עולם שאינו שלנו, ויהיה האדם תמיד שש ושמח, וירקד מרב שמחה, וינגן בינו לבין עצמו איזה נגון שמח, ויצחק הרבה מפל החיים, אז אדם כזה מתרחבת לו דעתו, וזוכה להיות באמת בשמחה, ונפתחת לו דעתו, ויכול להשיג בהשגת התורה בזמן קצר, ומקים את מצוותיו באמונה; אשרי לו!

ו.

צָרִיף שְׁתַּדַּע, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל הַיְרִידוֹת,
הַקְּטָנוֹת וְחַלִּישוֹת הַדַּעַת, שְׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ בְּכָל יוֹם, הֵם
רַק כְּשֵׁאִין לָךְ מָה לַעֲשׂוֹת, וּמִשְׁעֵמֶם לָךְ מֵרַב בְּטוֹל
זְמַן, וְעַל-כֵּן אַתָּה מִסְתַּכֵּל עַל עֲצֻמָּךְ תָּמִיד בְּעֵין רָעָה,
וְנִדְמָה לָךְ כְּאִלּוּ הַכֹּל הוֹלֵךְ לָךְ לְהַפִּךְ מֵרְצוֹנְךָ, וְאַתָּה
חוֹשֵׁב, שְׁלֵעוֹלָם כָּבֵר לֹא תִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וּבְאַמַּת זוֹהִי
טָעוֹת גְּמוּרָה, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם מְרַגֵּיל עֲצָמוֹ לְהִסְתַּכֵּל רַק
עַל הַטּוֹב, וְאוֹמֵר לְעֲצָמוֹ וְלְאַחֲרִים תָּמִיד — הַכֹּל טוֹב,
אִזּוֹ בְּאַמַּת יִהְיֶה לוֹ טוֹב, וְאִזּוֹ תִשְׁתַּדֵּל לְבִלִּי לְבִלּוֹת אֶת
זְמַנְךָ הַיָּקָר מִכָּל הוֹן, וְתַחַטֵּף כָּל הוֹן אֲמִתִּי וְנִצְחִי —
הֵן בְּקִיּוֹם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, וְתַחֲפֹשׁ
בְּכָל יוֹם אַחֵר מִצְוֹת חֲדָשׁוֹת, וְהֵן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁתִּתְמַיֵּד בְּכָל יוֹם לְלַמֵּד בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה,
בְּגִמְרָא, בְּמִדְרָשׁ, בְּהִלְכוֹת מֵרַמְבַּ"ם, טוֹר וְשִׁלְחַן עֲרוּךְ,
זֶהר וְתַקוּנִים, וּמִמַּשׁ תִּרְגִּישׁ עֲצֻמָּךְ תָּמִיד בְּטוֹב, כִּי בְּזֶה
שֶׁמְרַגֵּיל עֲצָמוֹ לֹאמֵר תָּמִיד הַכֹּל טוֹב, נַעֲשֶׂה לוֹ בְּאַמַּת
טוֹב, וְנִתְרַחֲבִים לוֹ הַמַּחֲזִין, וְהוּא בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וּמִמַּשׁ
אֵין לוֹ פְּנָאֵי אֵל שׁוֹם דָּבָר בְּטֵל, כִּי תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה
וּבַמִּצְוֹת, בַּתְּפִלָּה, בְּבִקְשָׁה וּבְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ,

יחי חיים נעימים וטובים, כי אין לך עוד טוב מתורה ומקיום המצוות בשמחה, וכן מי שמרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, בלשון שרגיל בה, אז מרגיש טעם אחר בחייו, ואל זה יכולים לזכות רק אם יהיה רגיל לומר תמיד הכל טוב, ואז דיקא זוכה שמתרחב לבו ודעתו, ובאמת נעשה לו הכל טוב, ונתרחב לו כל יום ויום בטוב אמתי ונצחי; אשרי לו!

ז

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי הטוב שבכל בר ישראל גנוז וטמון אצלו, עד שעל-פירב אינו נפר, ומזה בא שכל אחד כל-כף שבור בדעתו, כי אינו רואה תקף ומיד את הדעת שבתוך הדברים שעושה, כי הרע מכסה אצלו את הטוב, ומזה בא, שכל אחד כל-כף נשבר ונדכה, ומסתובב כל-כף שבור ורצוץ, כי אינו זוכה לראות את הטוב שאצלו, כי מרב עוונותיו נעלם ונסתר ונגנז ממנו הטוב; ועל-כן צריכה להיות כל עבודת האיש הישראלי — לחפש, לבקש ולמצא בעצמו את הטוב, ולברר את הטוב מהרע, וידון את עצמו תמיד לכף זכות, ויאמר תמיד — הכל טוב, ואז

ממילא יזכה, שיאיר אצלו תמיד רק הטוב, ויתבטל ממנו הרע, כי מעט מהאור דוחה הרבה מן החשך. בפעם שמגלין אצל האדם אפלו קצת מהטוב, כבר נתבטל הרע לגמרי, ומאיר אצלו רק הטוב, ועל-כן ראה, אהובי, אחי היקר, להיות רגיל לדבר תמיד רק טוב, והרגל את עצמך לומר תמיד על כל דבר הכל טוב, ואז תראה איך שיאיר אצלך רק הטוב, ובני אדם ירצו להתאחד עמך תמיד.

ח.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, כי חיי האדם בזה העולם מלאים נסיונות קשים ומרים עד מאד, ואין לך אדם שלא יסבל יסורי הנפש או יסורי הגוף, וכן עובר על כל אחד משברים וגלים, זה בענין פרנסתו, שאין לו פרנסה, ומנח בחובות וזה בענין בריאותו, שיש לו כמה מחושים ומחלות, וזה בענין שלום בית, שאינו מסתדר בביתו עם אשתו וכו', וזה יש לו צער גדול בנים, וסובל מילדיו יסורים ומרידות, וזה יש לו שונאים יותר משערות ראשו על לא דבר, וזה סובל משכנים רעים, וכן כל מיני משברים וגלים שרק

עוברים על כל אחד בזה העולם בכל יום ויום, צרות, יסורים ומרירות אחרות, שלא חשב על זה כלל, ועל הכל אין שום עצה אחרת, רק להשתדל להמתיק את המרירות בכל מיני אפנים שבעולם, ולהרגיל עצמו לומר — הכל טוב, ואף שבאמת מרים לו מאד החיים, אבל מי שמשכיל על דבר אמת, ומישב את עצמו היטב, ויודע בדיעה ברורה, כי חיי האדם כל-כך קצרים בזה העולם, כי ימי שנותינו בהם שבעים שנה (תהלים צ), וגם זה עובר כהרף עין, כי שבעים השנה גם כן עוברות כרבע שעה ממש, כפי גדל הדעת העליונה של הצדיקים האמתיים (עין לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ס"א), ועל-כן כפי מהירות הזמן, אזי בעל נפש אמתית צריך לישב עצמו, מה לו להיות כל-כך ממרמר בחייו, יותר טוב להמתיק את מרירותו, ולומר על הכל, הינו על כל מה שעובר עליו — כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא הכל טוב, וישתדל לברח רק אליו יתברך, כי באמת אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ובכל תנועה ותנועה, שם אלופו של עולם, וכפי שאדם זוכה להכניס בדעתו אמתת ידיעה זו, על-ידי-זה נמתקים ממנו כל הדינים, הצרות והיסורים שסובל, ונעשה לו באמת הכל טוב כי

הכל טוב כפי שלמות הדעת, כי אם דעת קניית. מה חסרת (נדרים מא.); ועקר שלמות הדעת הוא להכיר אותו יתברך, בסוד (דברים ד): אתה הראת לדעת, כי הוי"ה הוא האלהים, אין עוד מלבדו; ועל-כן עשה זאת, איפא, בני, וראה להרגיל את עצמך לקבע מקום פנוי, שאין שם בני אדם, ותפרש את כל שיחתך וכל מה שעובר עליך אליו יתברך, כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, ואף שבתחלה ידמה לך, כאלו אין מי ששומע אותך, או כאלו דבוריך הולכים לריק, וכו'; עליך לדעת, אהובי, אחי, כי כל העולם הזה: דומם, צומח, חי, מדבר, הוא מכסה והסתרה לכסות ולהסתיר את אמתת מציאותו יתברך, וכל אחד כפי מעשיו וחטאיו, כמו-כן ממשיך על עצמו לבוש גס ועב, אשר מכסה ומסתיר ממנו את אור אמתת זיו מציאותו יתברך, ועל-כן נחשף ממנו אורו יתברך, ונדמה לו, כי לריק יגיעו וטרחו, אבל כשאדם מרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה בלשון עצמו, הינו בשפת האם שלו, כפי שרגיל, והוא עקשן גדול על דבר זה, אזי לבסוף זוכה להוריד ממנו את הכסויים וההסתרות, ונתגלית אליו אמתת זיו מציאותו יתברך, ונפתחים לו שערי המז

והשכל, וזוכה להשכיל ולהבין, אשר כל חיי האדם הם רק דמיון גדול, ולא ישאר ממנו, כי אם אלו הדבורים שדבר עמו יתברך, אשר כל דבור ודבור הוא כלי להמשכת השכינה בעולם, וכן לא ישאר מאתו, רק התורה הקדושה שלמד, שזהו חכמת ידיעת אלקותו יתברך, כי כל ידיעה וידיעה ממשפטי התורה הקדושה, היא גלוי מאמתת מציאותו יתברך, כי הוא יתברך והתורה אחד הם, כי כפיכול חכמתו יתברך היא בתוך התורה הקדושה, ועל-כן כשאדם מכניס דעתו בתוך התורה הקדושה, על-ידי-זה נכלל כפיכול בדעתו יתברך, ואז משלים את דעתו, ויסורין בדלין ממנו, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים — מה נקרא יסורים של אהבה? כל שאין בו בטול תורה או בטול תפלה (עין ברכות ה), כי שני דברים אלו — תורה ותפלה, גורמים לאדם להכלל בו יתברך לגמרי, ולשפח מהעולם הזה, ולנתק עצמו מכל מיני יסורים ומרירות, ולהכלל בחי החיים, אשר רק זה נקרא שלמות-הדעת, ורק זה נקרא חיים אמתיים, ועל-כן מי שחפץ בחיים, עליו להרגיל עצמו לומר על כל מה שעובר עליו הכל טוב, ואז יכלל בו יתברך, שנקרא טוב, כמו שכתוב (תהלים קמ"ה): טוב הוי"ה לכל, וכן

יכלל בתוך התורה הקדושה הנקראת טוב, כמו שאמר חכמינו הקדושים (ברכות ה.): אין טוב, אלא תורה, שנאמר: (משלי ד'): כי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו; ואז באמת ישתנה מצב חיינו לטוב, וזה כל עבודת הצדיקים האמתיים בזה העולם — להפך את כל חיייהם מצרות העולם הזה, ולברח אל הערכות, הנעם, הזיו והחיות של העולם הבא; אשריהם ואשרי חלקם!

ט.

צריך שתדע, אהובי, אחי היקר, אשר כל העולם כלו מתנהג רק בהשגחתו הפרטי פרטית בדרך נוראה ונפלאה מאד מאד, ואם היה האדם מכניס בדעתו את ההארה הזו, אז היה משתנה כל הלך מחשבתו, והיה רגיל לומר על כל דבר — הכל טוב, והיה שש ושמת, ושום דבר ושום ברירה לא היו יכולים להפיל אותו כלל, כי כל הירידות, הקטנות וחלישות הדעת באים לאדם, רק על-ידי ששוכח ממנו יתברך, ואינו זוכה לזכר אותו, שאז חושב, שכל מה שעובר עליו, הכל רע, חס ושלום, ורק לו הכל חשון, ואף פעם כבר לא

ישתנה לו שום דבר לטובה, ובאמת הכל דמיון גדול,
 כי המאמין האמתי, אשר אין שום מציאות בלעדיו
 יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, והוא יתברך
 מנהיג את עולמו בהשגחה נפלאה, אין אדם נוקף
 אצבעו מלמטה, אלא אם מכריזין מלמעלה (חלין ז.),
 ומרגיל את עצמו לדבר עמו יתברך, כאשר ידבר איש
 אל רעהו, ומספר לפניו יתברך את כל נימי נפשו, ואז
 על-ידי-זה באמת הכל מתהפך להיות לו טוב ממש;
 אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל,
 ובורח בכל יום רק אליו יתברך, ואז דיקא ירגיש טעם
 אחר בחייו; אשרי לו!

י.

צריך שתדע, אהובי, אחי, כי הוא יתברך אחד
 בתכלית האחדות, ואין זלתו כלל, וככל מה שתזכה
 יותר להכלל בו יתברך, כמו-כן תזכה להכלל באחד,
 וכשאתם אוחדו באחד, הוא לא שיקף לשום שנוי, כי
 בדבר יחיד אין שנוי, כי רק זהו נמצא, ואין דבר אחר
 נמצא כלל, ובזה שאדם זוכה להכלל באחדותו יתברך,
 על-ידי-זה יודע שהכל טוב, כי ממנו יתברך יוצא רק

טוב, פי טוב הַיָּיָהּ לְכָל, וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְעַל-
כֵּן כָּכֵל מֵה שֶׁתִּפְּלֵל בְּאַחַד, הֵינּוּ בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ,
כְּמוֹ-כֵּן תָּאִיר עָלֶיךָ מִדַּת טוֹבוֹ, וְתִהְיֶה רְגִיל לֹמֵר עַל
כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ — הַפֵּל טוֹב, וְכֵן תִּמְשִׁיךְ אֶת
הַטוֹב גַּם עַל אַחֲרִים, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים עַל כָּל
אַחַד מִשְׁבָּרִים וְגַלִּים, אֲשֶׁר אֵין לְתֹאֵר וּלְשַׁעַר כָּלֵל,
וְרוֹצִים לְשִׁמֵּעַ אִיזָה דְבוּרִים שֶׁל נַחוּם וְהַתְּחַזְּקוֹת, וְעַל-
פִּי-רֹב קָשָׁה לְמַצֵּא אָדָם כְּזֶה, כִּי כָל אַחַד מְמַרְמֵר
מִבְּעִיּוֹתָיו, וּמִכָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, כִּי עַל כָּל אַחַד עוֹבֵר
מֵה שֶׁעוֹבֵר מְרִירוֹת וְקִטְנוֹת, צָרוֹת וְיִסּוּרִים קָשִׁים
וְיָמָרִים, וְעַל-כֵּן בְּזֶה שֶׁאַתָּה תִּרְגִּיל עֲצֻמָּה לֹמֵר עַל כָּל
הַבָּא עָלֶיךָ הַפֵּל טוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לְךָ בְּאַמֶּת טוֹב,
וְתוּכַל לְחַזֵּק גַּם אֶת אַחֲרִים, שִׁיְהִיָּה לָהֶם טוֹב, וְיִהְיֶה
לְכֻלָּם טוֹב; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁזוֹכָה לְחַזֵּק אֶת אַחֲרִים, וּמֵאִיר
אֶת דַּעְתָּם, שְׁלֵא יִפְּלוּ כָּלֵל, רַק יִדְעוּ כִּי הַפֵּל טוֹב, אֲשֶׁרִי
לוֹ בְּזֶה וּבְבָא, כִּי לְמַעַלָּה בְּעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, מְאֹד מְאֹד
חָשׁוּב בְּרִי יִשְׂרָאֵל, הַזּוֹכָה לְחַזֵּק אַחֲרִים, וּלְהֵאִיר בָּהֶם
אַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה תִּכְלִית הַבְּרִיָּאָה.

יא.

צָרִיף שֶׁתְּחִזֵּק עֲצָמֶיךָ, אֱהוּבִי, אָחִי, מִכֹּל מַה שֶּׁעוֹבֵר
עָלֶיךָ, וְאֵל תִּנִּיחַ אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמְרִירוֹת שֶׁתִּכְלִינָה
אוֹתָךְ, כִּי אֵין זֶה עֲצָה וְחֲכָמָה לְהִסְתּוֹכֵב בְּזֶה הָעוֹלָם
מִמָּרָמֵר בְּעֲצָבוֹת וּבְמָרָה שְׁחוֹרָה, הֵן אִמַּת שֶׁעוֹבְרִים
עָלֶיךָ עֹכְשׁוֹ מִשְׁבָּרִים וְגָלִים כְּאֵלוֹ, אֲשֶׁר כִּמְעַט
שֶׁתִּתְּפוּצֵץ מִרַב צַעַר, וְהַמְרִירוֹת אוֹכֵלֶת וּמְכַלָּה אוֹתָךְ
לְגַמְרִי, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ שׁוֹם עֲצָה וְתַחֲבוּלָה לְהִנְצֵל מִזֶּה
כִּלְלֵךְ, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי עֵקֶר הַחֲכָמָה בְּזֶה
הָעוֹלָם הוּא — לְהַפְּךָ אֶת כָּל הַיְגוֹן וְהָאֲנָחָה — כָּל
הַצָּרוֹת, הַיְסוּרִים וְהַקְּטָנוֹת אֶל טוֹב אִמְתִּי וְנִצְחִי, וְדִיקָא
אָדָם בְּזֶה נִקְרָא חָכָם בְּתַכְלִית הַחֲכָמָה, כִּי כָּל מִי שֶׁזוֹכֵה
לְהַפְּךָ אֶת הַמְרִירוֹת לְשִׂמְחָה, הוּא דִּיקָא נִקְרָא חָכָם
אִמְתִּי, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, אֲשֶׁר צָרוֹת וַיְסוּרִים, מְרִירוֹת
וְעִגְמוֹת נִפְשׁ עוֹבְרִים עַל כָּל אֶחָד, אֲבָל אֲשֶׁרִי מִי שֶׁזוֹכֵה
לְהַפְּךָ הַכֹּל לְטוֹב, וְעֵקֶר הַטוֹב הוּא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּעֲצָמוֹ, וְאֵז דִּיקָא יִזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת הַטוֹב הָאִמְתִּי,
וְהוּא דִּיקָא יִהְיֶה נִקְרָא חָכָם אִמְתִּי; וְזִכֹּר כִּלְלֵךְ זֶה, כִּי
עַל-פִּי-רַב כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם מִשְׁבָּרִים וְגָלִים, נִדְמָה
לוֹ כִּי רַק עָלָיו עוֹבֵר כָּךְ, וְעַל-כֵּן קִשָּׁה לוֹ לְהִתְנַחֵם,

הכל טוב

כה

וּמְכַל שֶׁכֶן שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ, וְעַל אַחַת כַּמָּה
וּכְמָה שְׁאִינוּ יְכוּל לְחַזֵּק וּלְהַחֲיוֹת אֶת אַחֲרִים; עַל-בֶּן
רְאָה לְהִיּוֹת חָכֵם אֲמַתִּי, וְתִרְאֶה לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ וְאֶת
אַחֲרִים, וּבְזֶה תִּרְגֵּשׁ חַיִּים טוֹבִים וְעַרְבִים כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ,
וְתִהְיֶה הַכִּי מְאֹשֵׁר בְּחַיֶּיךָ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

פַּעַם אַחַת דִּבֵּר מֵעַנִּין טוֹב הָעוֹלָם
הִבָּא מַה שְּׁיִכּוֹלִין לְזָכוֹת עַל־יְדֵי עֲבוֹדַת
ה' בְּאַמֶּת. עָנָה וְאָמַר: מִכְרָחִין לֹא
וְלִקְרוֹתוֹ בְּשֵׁם טוֹב, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְקְרוֹתוֹ
בְּשֵׁם אַחֵר לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי־אָדָם, אֲבָל
בְּאַמֶּת אֶפְלוּ שֵׁם טוֹב אֵין שְׂיָךְ לֹאמֹר
עַל זֶה, כְּלוּמַר שֶׁהוּא אֶפְלוּ לְמַעַלָּה
לְמַעַלָּה מְטוֹב, אִךְ אֵי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ
יֹתֵר לְבְנֵי־אָדָם כִּי אִם בְּשִׂמְכֻנֵּי אוֹתוֹ
בְּשֵׁם טוֹב, אֲבָל בְּאַמֶּת וְכוּ' "עֵין לֹא
רְאָתָה" וְכוּ' (יִשְׁעִיָּה סד, ג).

(שיחות-הַר"ן, סִימָן נה)